

MEDYADA BATI ALGISI VE POLİTİK PARANOYA: 2023 GENEL SEÇİMLERİ

Perception of the West in the Media and Political Paranoia: The 2023 General Elections

Özlem Özdeşim SUBAY*

Öz

Bu çalışma, politik psikoloji perspektifinden, 2023 Türkiye Genel Seçimleri öncesinde yayımlanan köşe yazılarında siyasal sürece yönelik Batı müdahalesi algısını, yaygın olarak “Batı paranoyası” olarak adlandırılan olguyu incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, seçim sürecinde Batı’nın müdahaleci bir aktör olarak söylemsel düzeyde nasıl inşa edildiğini analiz etmek ve bu algının medya söylemi içinde hangi tematik örüntüler aracılığıyla yeniden üretildiğini ortaya koymaktır. Bu amaçla, farklı gazetelerde ve çevrimiçi haber platformlarında yayımlanan toplam dokuz köşe yazısı nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Metinler tematik kodlama yoluyla analiz edilmiş; dış güçler, Batı medyasının taraflılığına ilişkin iddialar, uluslararası aktörlere atfedilen niyetler ve bunların iç siyasal süreçlerle ilişkilendirilmesi gibi tekrar eden temalar tespit edilmiştir. Bulgular, bazı köşe yazılarında Batı’nın seçim sürecine aktif biçimde müdahil olan bir aktör olarak sunulduğunu ve seçimlerin demokratik rekabet bağlamının ötesinde çerçvelendiğini göstermektedir. Buna karşılık, diğer bazı yazılar Batı müdahalesi iddialarını eleştirel biçimde sorgulamakta ve bu tür anlatıları iç siyasal söylemin bir parçası olarak yorumlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Politik Psikoloji, Paranoyanın Psikolojisi, Komplocu Zihniyet, Batı Paranoyası, Türkiye 2023 Genel Seçimleri

Abstract

This study examines the perception of Western interference in the political process, commonly referred to as “Western paranoia,” as reflected in opinion columns published prior to the 2023 General Elections in Türkiye, from a political psychology perspective. The main objective of the research is to analyze how the Western actor is discursively constructed as an interventionist force during the election period and to identify the thematic patterns through which this perception is reproduced in media discourse. For this purpose, a total of nine opinion columns published in various newspapers and online news platforms were analyzed using qualitative content analysis. The texts were examined through thematic coding, revealing recurring themes such as external powers, alleged bias of Western media, attributed intentions of international actors, and their connections to domestic political processes. The findings indicate that some opinion columns portray the West as an active intervening actor in the electoral process, framing elections beyond the context of democratic competition. At the same time, other columns critically question claims of Western interference and interpret such narratives as components of domestic political discourse.

Keywords: Political Psychology, Psychology of Paranoia, Conspiratorial Thinking, Western Paranoia, 2023 Elections in Türkiye.

1. GİRİŞ

Modern siyaset bilimi ve politik psikoloji çalışmaları, toplumların kimi kritik dönemlerinde geliştirdikleri savunma mekanizmalarının rasyonel bir zeminden ziyade, tarihsel travmalar ve kolektif bilinçdışı tarafından şekillendirildiğini ortaya koymaktadır (Volkan, 2005; Jung, 2025). Literatürde “politik paranoya” veya “komplocu zihniyet” olarak adlandırılan olgu, sadece bireysel bir patoloji değil, aynı zamanda siyasal kimliği tahkim eden, iç sorunları dışsallaştıran ve “biz” bilincini ortak bir düşman üzerinden yeniden inşa eden kolektif bir fenomendir. Türkiye gibi imparatorluk mirası üzerine kurulu ulus devletlerde, dış dünya ile kurulan ilişki biçimi genellikle bir “güven-güvensizlik” ikilemi üzerinden yürütülmektedir. Alan yazınındaki çalışmalara göre Türkiye’nin tarihsel geçmişi ve milli kimlik inşa süreci, devletin ele geçirilme paranoyasına gebedir (Karaosmanoğlu, 2019, s. 182). Türkiye’nin Batı ile

* Dr. Öğretim Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, oikiz@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7596-3069

olan ilişkileri, 17. yüzyıldaki Karlofça Antlaşması'ndan bu yana bir "narsisistik zedelenme" ve ardından gelen "Sevresfobi" (parçalanma korkusu) gölgesinde şekillenmiştir (Bilgin, 2005; Aktaş, 2011). Bu tarihsel süreklilik, günümüz medya aktörleri tarafından güncel siyasi gelişmeleri anlamlandırmak için bir referans çerçevesi olarak kullanılmaktadır. Özellikle seçim süreçleri gibi toplumsal kutuplaşmanın ve siyasal belirsizliğin arttığı dönemlerde, bu paranoyanın kimi zaman siyasiler, kimi zaman uluslararası ve ulusal basın tarafından gündeme getirilmesi söz konusu olabilmektedir.

Türkiye'de 2023 Yılı Genel Seçimlerinde Batı müdahalesine ilişkin çeşitli köşe yazıları göze çarpmaktadır. Bu çalışma, 2023 Yılı Türkiye Genel Seçimleri öncesinde yayımlanan köşe yazılarında ortaya çıkan "Batı müdahalesi" algısını, politik psikolojinin sunduğu kavramsal araçlarla analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de alan yazınında paranoya ve komplocu zihniyeti politik psikoloji perspektifinden uygulamalı olarak inceleyen çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatürde daha sonra yapılacak çalışmalara örnek ve destek olması beklenmektedir.

2023 Türkiye genel seçimleri sürecinde köşe yazıları aracılığıyla inşa edilen Batı müdahalesi anlatısını çözümlenmek amacıyla, çalışmada nitel içerik analizi ve tematik kodlama tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel içerik analizi; metinlerin yüzeysel katmanlarını aşarak satır aralarında gizlenen örtük kabulleri, süreklilik arz eden söylemsel kalıpları ve yerleşik ideolojik yapıları çözümlenme yetisi nedeniyle çalışmada yöntem olarak seçilmiştir (Alanka, 2024). Verilerin çözümlenmesinde, nitel içerik analizini beslemek amacıyla Braun ve Clarke (2006; 2021) tarafından geliştirilen altı aşamalı tematik analiz protokolü titizlikle takip edilmiştir.

2. PARANOYANIN PSİKOLOJİSİ VE KOMPLOCU ZİHNİYET

Etimolojik olarak Yunan kökenli olan paranoya, "para" dışında ve "noya" akıl kelimelerinin birleşiminden oluşarak "akıl dışında" anlamına gelmektedir (Berke, Pierides, Sabbadini ve Schneider, 1998, s. 1). Freud (1911) paranoyanın ana mekanizmasını yansıtma ile açıklamaktadır. Kişinin kendisini kınadığı ve kabul edemediği dürtülerin, sanki dışarıdaki kişiler onu kınayıp, kabul etmiyormuş gibi başkalarına yansıtılmasıdır (Resnik, 1998, s. 18). Kabul edilmeyen ve kontrol edilemeyen dürtülerin dışarıya yansıtma aracılığıyla savunulduğu düşünülmektedir. Ayrıca paranoya narsisizmle, psikik enerjinin (libido) benliğe ve benlik saygısı ve kimlik konularına aşırı yatırımı ile ilişkilendirilmektedir. Paranoid kişilerin en ufak bir provokasyonda incindikleri, karşılaştıkları olaylarda istismar edilecekleri ve aşağılanacakları düşüncesiyle hareket ettikleri gözlemlenmiştir. Freud'un görüşleri geliştiren Blum'a (1994) göre, paranoya bireyleşme süreci ile hastanın kendini sabit olmayan bir nesneye yeniden bağlamaya yönelik umutsuz girişimleri arasındaki ayrımın yapılamamasıdır. Bir ilişkiye sahip olmaktan ziyade öfkeden beslenen bu ilişkinin var olması tercih edilmektedir. Dışarıdaki diğer kişiye ve gruba karşı beslenen öfke ve düşmanlık aslında süper-egonun kendini suçlamasından kaynaklanmaktadır (Berke vd., 1998, s. 4). Yansıtma mekanizmasında benliğin sevilmeyen ve benimsenmeyen parçası bölünmekte ve başkasına mal edilmektedir. Aslında böyle bir savunma mekanizmasının ortaya çıkmasının sebebi narsisizmdir; çünkü egoyla uyuşmayan ve kendi öz-değerini beslemeyen parça başkasına yansıtılmaktadır (Önderman, 2019, s. 107).

Paranoyanın psikolojik açıdan en tipik görüntüsü şüpheliliktir. Paranoid kişilik masum gerçeklerin arkasındaki olayların iç yüzünü anlamlandırmaya çalışarak arka planda sürekli gizli gerçeklerin olduğunu iddia eder. Olayları inceleyen bir bilim insanı tümünden gelimci ve tümevarımcı bir yaklaşımla varsayımını deneylere dayandırarak gözlem yaparken paranoyak gerçeği bildiği iddiasıyla bu gerçeğin kanıtlanmasına yönelik algıda seçiciliğe yönelir. Bu nedenle paranoid kişi gerçeği bilmekte ve bu sabit kararının kanıtlanmasına yönelik araştırma yaparken bilim insanı varsayımı kanıtlarla desteklenmiyorsa ortaya koyduğu varsayımın yanlış olduğunu kabule hazırdır. Paranoid kişi herhangi

bir varsayımın doğruluğunu veya yanlışlığını ispat etmek yerine kendi paranoyasını destekleyen kanıtları dikkate alırken desteklemeyen gerçekleri gözardı etmektedir (Robins ve Post: 2001, s. 17-18).

Bireysel paranoyada, kişinin sorunlarından birisi kendisinin gösterdiği ilgiye eşdeğer bir ilgiyi çevresinden görmemesi ve kendisini önemsiz hissetmesidir. Paranoyanın ilgiyle ilişkili sorunlara takıntılı olduğu görülmektedir (Önderman, 2019, s. 56). Ayrıca paranoid düşüncenin Nietzsche'nin bahsettiği manada bir efendi-köle ilişkisinin başlıca özelliklerini içermektedir. Taraflar kendi üstünlüklerini karşı tarafa kabul ettirme ihtiyacı içinde olduğundan, paranoid düşüncede kendini bir davaya adanmış olma eğilimi görülmektedir. Bu davada, üstün geleceği bir karşı grup ya da kişi olacağından hasım sıkıntısı çekilmemekte; paranoid husumet “ya o, ya ben” veya “ya onlar, ya biz” düşüncesine dayanmaktadır. Bu noktada hasım olarak görülen karşı tarafa şiddet uygulanması gerçek ve nihai bir çözüm aracı olarak görülmektedir (Önderman, 2019, s. 59).

Paranoid kişiler aşırı şüphelicilikten dolayı zaman zaman başkalarına karşı düşmanca olarak adlandırılabilirler. Bu durum bazı durumlarda sanrıyı destekleyen kanıtların ortaya çıkmasına sebep olmakta ve onların çevresindekilerle yakın ilişki kurmalarının önüne geçmektedir (Preti ve Cella, 2010, s. 2). Kişinin kendi hayatında gelişen önemli durumların, kendi seçimlerinin ve davranışlarının sonucunda ortaya çıkmadığı, başkalarının kontrolünde geliştiği düşüncesi, kişinin etrafına karşı güçsüz olduğu duygusunu yaratmaktadır. Bu güçsüzlük hissi onun dışsal faktörler tarafından mağdur edildiği ve sömürüldüğü inancıyla birleşmektedir. Dış kontrole olan bu inanç, daha sonra paranoyaya dönüşebilecek güvensizlik yaratmak için mağduriyet veya sömürü tehdidi ile etkileşime girmektedir (Mirowsky ve Ross, 1983, s. 228). Sanrılar birbiriyle çelişen güçlü kanıtların varlığına rağmen benimsenen sabit ve saf yanlış inançların aşırı ucunu temsil etmektedir. Politikada en çok kullanılan paranoid sanrılar zulme uğrama ve büyüklüktür. Benzersiz olduğunu düşünen paranoyak başkalarından özel ilgi beklemektedir. Bu beklediği ilgiyi görmediğinde ise kırgınlık, kızgınlık ve bazen öldürücü bir öfkeyle tepki göstermektedir. Bu kişi, dayanılmaz bir önemsizlik duygusuna karşı kendini büyüklük sanrılarıyla avutarak savunmaktadır. Sanrılı düşünme biçimiyle birlikte kendine ekstra bir ehemmiyet yüklemektedir. Paranoyak, “önemli olmalıyım, zira diğer kişi ve gruplar bana karşı komplo kuruyorlar” şeklinde düşünmekte ve başarısızlıklarını şüphelerinin doğrulanması olarak görmektedir. Başarı gösterdiğinde ise kendi büyüklük duygularını pekiştirmektedir (Robins ve Post, 2001, s. 23- 24).

Paranoid davranışlar “normal” olarak atfedilebilecek insanların hayatlarında da görülebilmektedir (Önderman, 2019, s. 51). Günlük hayatta paranoid kişi, çevresine biraz kuşkucu ve alıngan görünmekte, onun haricinde normal olarak tanımlanmaktadır (Arslanoğlu, 2005, s. 78). Önceleri bireysel bir ruhsal bozukluk bağlamında psikoloji ve psikiyatri bilimi tarafından ele alınan paranoya, günümüzde salt bireysel içeriğinden koparak sosyal gruplar, ulusal ve etnik kimlikler ve kültürler bağlamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda kişinin ruhsal bozukluğu dışında toplumsal süreçlerde ortaya çıkan paranoya arasında bir ayırım yapmak gerekmektedir. (Berke vd., 1998, s. 3). Paranoyanın toplumsal olanla ve siyasetle ilişkisi, paranoid kişilerin siyaset mekanizmasında etkin olması ve paranoid liderlerin ortaya çıkmasıyla sınırlı olmamaktadır. Toplumsal bir olgu olan paranoya, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren toplumların yerleşik kültürü, yaygın bir muhakeme ve duygulanım yolu olabilmektedir. Bulaşıcı hastalıklar gibi toplumlarda daimî olarak bulunmaktadır, hatta bazı dönemlerde güçlenerek toplumsal bir salgın haline gelebilmektedir (Arslanoğlu, 2005, s. 78). Çoğu kez grup merkezli olarak ortaya çıkan paranoid düşünceler, keskin bir biz ve onlar ayırımına dayanmaktadır. Çünkü, grup merkezli paranoid düşünce, kişilerin olayları karşı tarafın gözünden bakmayı ve empati kurmayı engellemektedir (Önderman, 2019, s. 60). Kişi ve grupların kendilerine ait olan ancak egosunu zarar verdiğini düşündükleri psişik, kültürel, ahlaki ve siyasi özellikleri diğer karşı gruba yansıttığı düşünülmektedir. Kişinin kendisinde görmek istemediği özellikler, sadece kendi psişik dünyasında değil

genellikle kendi kültüründe de kabul görmeyen ve onaylanmayan davranışlardır (Önderman, 2019, s. 108).

Sedgwick'e göre kolektif paranoya, genel anlamda geçmişte yaşanan travmalardan, ortaya çıkan krizin kasıtlı bir şekilde kötü yönetildiği inancından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla paranoya kendini savunma amacıyla ortaya çıkmaktadır (Sedgwick, 2003). Çoğunlukla kişi ve gruplar, kendisini baskı altında hissettiği güvensiz sosyal ortamlarda, ekonomik kriz dönemlerinde, savaş ve kargaşa süreçlerinde paranoid düşünceler geliştirmeye eğilimlidir. Bu kişilerin bulunduğu ortamlar güvenli bir hale geldiğinde üzerlerindeki baskı hafifleyerek içinde buldukları paranoid düşünceler gerileyecektir. Çoğu kişi ve grubun başına gelen bu durum, güvenli ortamlarda dahi paranoid düşüncelere yatkınlık gösteren kişilerden farklıdır (Önderman, 2019, s. 43). Her grubun üyeleri kendini özel hissetmek ister ve bu layık görülen özel hissetme ihtiyacı karşılanmadığında, paranoya büyük bir öfke patlaması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Beklediği özel ilgiyi bulamayan ve kendini gerçekleştiremeyen grubun yıpranmışlığı, yetersizliği ve incinmişliği en üst düzeyde dışa vurmaktadır. Paranoayı, politik hale getiren ise iktidar ilişkilerinin Carl Schmitt'in (2007) bahsettiği şekilde dost ve düşman ayrımına göre inşa edilmiş olmasıdır. Schmitt, Almanya'nın karşılaştığı en önemli sorunlardan birisini ülkenin politik birliğini sağlamak olarak görmüş ve bu birliği tehdit eden her unsuru düşman olarak atfetmiştir (Sarıbay, 2012, s. 187). Politik paranoya, çok nadir olarak tamamen sanrıya dayalıdır; paranoya çoğunlukla gerçekliğin çarpıtılmış halidir. Politik paranojada sembolik politikalar alt edilenlerin yoksullaştırılması ve aşağılanması ile önem kazanmaktadır. Paranoia kurbanları çoğu kez yeni yöneticileri zengin edecek servet sahiplerinden, aşağılanmalarıyla işkencecilerin özsaygısını artıracak kişilerden seçilmektedir. 1930 ve 1940'lı yıllarda Yahudilerin Avrupa faşizminin kurbanı olarak seçilmelerinde sadece geleneksel paranoid korkunun nesnelere olmaları değil, aynı zamanda zengin ve emlak sahibi olmaları etkili olmuştur. Dolayısıyla herhangi bir zamanda veya toplumda paranoyanın hedefine seçilen kurbanlar çoğu zaman belli bir eylem ve özellikler taşıdığından değil; suçlayıcıların durumlarını ekonomik olarak iyileştireceklerden seçilmektedir (Robins ve Post: 1997, s. 62-64).

Önderman (2019), paranoid bir siyasi kültüre ve eğilime sahip kişi ve grupların, karşı tarafı kendinden aşağı ve kötü gördüğüne değinmektedir. Ona göre paranoid davranışlar gösteren kişi ve gruplar, kendilerinin sürekli olarak haklı ve yanılmaz olduklarını düşünürken, karşı tarafı kendilerine ahlaken eşit görmemekte hatta ahlaki bir özne yerine bile koymamaktadırlar. Dolayısıyla sosyo-kültürel bağlamda paranojada kişi ve gruplar, kendi tutum ve davranışlarına yönelik herhangi bir ahlaki sorgulama içine girmemekte; kendisinden farklı düşünenleri ise, kötü, yetersiz ve aşağı olarak nitelendirmektedir. Topluluk düzeyinde görülen bu tür inançlarda, paranojada kendi grubuna yönelik aşırı ahlakçı bir tutum sergilenirken, karşı tarafa ise kendi davranışlarını sorgulamaksızın tam zıddı yönde bir tutum sergilenmektedir. Paranojak için, grup dışıyla ilişkilerin eşitlikçi bir ahlaka ve eşit hukuk ilkelerine göre düzenlenmesi mümkün görünmemektedir (Önderman, 2019, s. 55). Eğer kişiler kendilerini bir gruba ait hissediyorsa, bu grubun değerlerinin karşısında yer aldığını düşündükleri grup üyelerinin çoğu zaman ahlaki olmayan davranışları sergileyeceklerini düşünmektedir. Tekilcilik olarak adlandırılan bu durum kendi başına ortaya çıkan bir kültürel eğilim olmaktan ziyade kolektivizimin bir ürünü olarak görülmekte, bireyci toplumlarda sıkça karşımıza çıkmamaktadır (Önderman, 2019, s. 58).

Psikanalitik yaklaşımda, Freud (1961) ve Kristeva (1982) psişenin söylemsel bir ürün olduğunu ve sosyo-tarihsel gelişmelere gömülü olduğunu belirtmektedir. Freud, psişeyi id, ego ve süpergodan oluşan; bilinçdışı dürtüler ile gerçeklik arasında çatışmalı biçimde işleyen dinamik bir yapı olarak tanımlamaktadır. Kristeva'ya göre ise, psişe yalnızca dürtüsel değil, aynı zamanda dil ve kültür tarafından şekillenen kırılmalı bir yapıdır. Bir dizi sosyal gelenek, kültürel etiket ve ilişkisel uygulamaya göre hareket eder ve bu nedenle kavramların, fikirlerin ve söylemlerin dolaşımı sosyal bilimciler tarafından incelenmelidir. Kriz zamanlarında psişeyi etkileyen baskın duygu olarak paranoya

ilişkiseldir. Paranoya, algılanan sosyal etkilerin ve çevreleyen maddi ortamların kişinin kendi gerçekliği ve kolektif hafızası ile nasıl yakından iç içe geçtiğini gösteren, öznel olarak cisimleşmiş bir fenomendir. Komplocu düşünceden beslenen paranoya, yüksek bir toplumsal farkındalık yaratarak toplumların kendini koruma amacıyla hareket etmesine kaynaklık etmektedir. Ancak ortaya konulması gereken, bu korunma ihtiyacının rasyonel temellere oturup oturmamasıdır. Burada paranoya, dikkati güvensiz benlikten uzaklaştıran ve sonunda benliği tüketen bir dış obsesif nesneye (yani komplo teorisine) doğru yönlendirmektedir. Azınlıklar toplumsal paranoyanın nesnesi haline gelirken, kişinin kendi iç dünyasındaki sorunların ırksallaştırılmış yabancı öteki bedenlere yansıtılmasına yol açmaktadır (Liu, 2021, s. 611- 612). Bu bağlamda Sedgwick'e (2003) göre, komplo, kendini depresif konumdan ayıran yaralı bir egonun sonucudur. Başa çıkamadığı bir kayıpla karşılaştığında ego iki parçaya bölünmekte, bir parça ideal nesneyi korurken diğeri kötü nesneye saldırmaktadır. İster güvenlik ister vatanseverlik duygusu ile bütünleşmiş olsun, idealize edilmiş nesneyi bırakmayı reddeden kişi, acının bütünsel resmini ve süreçteki aktif rolünü incelemekten kaçınmak için bir komplo yaratmakta ve buna yatırım yapmaktadır (Liu, 2021, s. 613). Komplo kelimesini Türk Dil Kurumu "bir kimseye, bir kuruluşa karşı toplu olarak alınan gizli karar, gizli düzen" olarak tanımlamaktadır (Hepkon, 2022, s. 15). Toplumsal mücadelenin ve iktidarı elde etme çabasının olduğu her alanda görülen komplo kavramının kökünü, toplumsal sınıfların ortaya çıkmasına kadar götürmek mümkündür. Ancak komplo teorisi kavramı çok daha geç bir dönemde Fransız Devrimi ve Aydınlanma Dönemi'nde ortaya çıkmıştır. Komplo teorilerinin genellikle büyük toplumsal altüst oluşların sonrasında ortaya çıktığı ve çoğunlukla bu toplumsal altüst oluşlardan dolayı ayrıcalıklı sınıflarını kaybeden kesimler tarafından ortaya atıldığı görülmektedir. Hepkon, komplo teorilerinin ortaya çıkışını devrim ve ilerleme karşıtı muhafazakârlar ile ilişkilendirmektedir (Hepkon, 2022, s.16).

Komplo teorilerini belli bir psikolojik durumun sonucu olarak ele alan akademik çalışmalar "komplo zihniyeti"nden söz etmektedir. Komplocu zihniyeti psikolojik olarak ele alan çalışmalardan biri, 1950 yılında Frankfurt Okulu'nun önde gelen bilim insanlarından Adorno ve meslektaşları tarafından geliştirilen "otoriteryen kişilik kuramı"dır. Bu kuram, azınlıklara karşı önyargılı olan ve antidemokratik tutum ve davranışlar geliştiren insanların kişiliklerini ifade etmektedir. Bu çalışmaya göre önyargı, belli bir gruba özgül bir ilişkiden kaynaklanmamakta, entnosantrizm adı verilen genel bir zihinsel yapı sonucu ortaya çıkmaktadır. Etnosantrizmi faşizm ile ilişkilendiren Adorno ve meslektaşları (1950), antidemokratik eğilimler gösteren kişilerin birbirine ruh hali, zihniyet ve düşünce tarzıyla bağlı olduklarını ileri sürmektedir. Tüm bunlara ek olarak psikolojide paranoya kavramının klinik bir anlamı olmasına rağmen Hofstadter (1964) siyaseti komplo teorilerindeki paranoid tarz ile ilişkilendirmiştir. Nitekim Moscovici (1996), komplo zihniyetinin günümüzde kolektif düşüncenin bir prototipi olduğunu ifade etmiştir. Psikanalitik bakış açısı aynı zamanda grubun ya da toplumların kendi kimliğini yapma biçimiyle de uyumaktadır. Her grubun kendi kimliğini Volkan'ın (1997) ortaya koyduğu seçilmiş travma ve seçilmiş zafer şeklinde bütüncül bir hikâyeye tutarlı hale getirdiği görülmektedir. Toplumun ortak bilincinde bulunan ve travmalara karşı verilen tepkiler bireyden başlayarak topluma sirayet eder. Travma sonucunda ortaya çıkan tepki, efsaneleşerek ya da toplum tarafından yorumlanarak toplumsal hafızada yer edinir. Dolayısıyla gelecek nesillere aktarılan travmanın etkileri toplumsal kimliğin bir parçası haline gelir ve farklı zamanlarda farklı uyarıcıların etkisiyle açığa çıkabilir (Alexander, 2004). Paranoid iklim ve komplocu zihniyetle harmanlanmış grup psikolojisi siyasi aksiyona geçme potansiyeli taşımaktadır. Nitekim büyük katliamlar ve soykırımlar öncesinde, o soykırımı gerçekleştiren grubun yok olma kaygısına ve mağduriyet psikolojisine sahip oldukları görülmektedir (Karaosmanoğlu, 2019, s. 142).

Pfahl-Traugher (2002) komplo teorilerinin ilk ikisi takipçileri son ikisi ise propagandasını yapanlarla ilişkili olmak üzere dört fonksiyonu olduğunu belirtmektedir. İlk fonksiyon olan "kimlik

işlevi”ne göre, komplo tasavvuru inanan için kendisine ait olumlu bir kimlik kazandırmaktadır. Çünkü komplo yaptığı iddia edilen kişiler kötüyü temsil etmekte, onun karşısında duranlar ise iyilerin dünyasına ait olmaktadır. İkinci işlevi olan “bilgilendirme işlevi”ne göre, komplo teorilerine inananlar bir olayı anlamlandırmak için ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeleri incelemek yerine onu bir komploya bağlayarak açıklamaktadır. Bu durum analiz edilmesi gereken tarihi olayların basite indirgenmesine yol açmaktadır. Komplo teorilerinin propagandasını yapanları ilgilendiren “yönlendirme işlevi”, komplo teorileriyle geniş kitlelerin belli amaçlar için toplanmasının ve harekete geçirilmesinin kolay olmasını içermektedir. Ayrıca aynı yöntemler kullanılarak çeşitli hataların meşrulaştırılması ve üstlerinin örtülmesi de mümkündür. Bunun en iyi örneklerinden birisi Nazilerin Yahudiler’e karşı eylemlerini meşrulaştırmak için antisemitik komploları kullanmalarıdır. Dördüncü ve son olan “sabitleme işlevi” ise, komplo teorilerine inananların kendi içlerinde bir dayanışma yaratarak dış dünyadan uzaklaştığını ifade etmektedir. Komplo teorileri dost ve düşman kutuplaştırması sayesinde kendisine inananların tüm tepkilerini ve nefretini ideolojik günah keçileri üzerinde toplamaktadır (Pfahl-Traugher: 2002, s. 52- 54).

3. TÜRKİYE’DE BATI PARANOYASI

Bireylerin yaşadıkları travmalar karşısında birtakım paranoya eğilimleri ve tutumları göstermesi söz konusu olabilmektedir. Paranoya araştırmalarında saptanan davranış ve tutumların bir kısmı veya hepsi travma yaşamış olan bireylerin davranışlarında da görülebilmektedir. Toplumun ve toplumsal hafızanın bireyinki gibi bir işleyiş tarzı göz önünde bulundurulduğunda, toplumsal bir travma sonucunda paranoid belirtilerin oluşması ihtimal dahilindedir (Dilmaç, 2020a, s. 100). Önderman’a göre, paranoya Türk toplumu ve siyaseti bağlamında kolektif bir fenomen olarak görülmekte ve bu fenomenin kaynağını ise baskın sosyal zihniyetin bir ögesi olan kesin ve katı inançlar oluşturmaktadır. Dolayısıyla, karşıt gruplar arasında karşılıklı zarar görme beklentilerine ve güvensizliğe, değişime kapalı düşünce biçimleri sebep olmaktadır. Klinik düzeyde bir paranoyadan ziyade kültürel bir eğilim olarak otoriterliğin, toplumsal düzeyde paranoyayı beslediğini düşünmektedir. Kısacası kolektif paranoyanın birçok unsurunun arkasında otoriter kültürel eğilimler bulunmaktadır (Önderman, 2019, s. 49-50).

Osmanlı Devleti 17. yüzyıla kadar topraklarını genişleterek hücum dayalı bir dış politika izlerken, daha sonraki süreçte devletin güç kaybetmesiyle bu durum tersine dönmüştür. Belirtilen döneme kadar Osmanlı’nın dünya siyasetinde kayda değer bir askeri güç olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Tarihsel açıdan incelendiğinde Osmanlı’nın 16. yüzyıla kadar Roma İmparatorluğu’ndan daha geniş toprakları bünyesinde barındırdığı, bütün etnik yapı ve inançları hoşgörüle yaşatan bir sistemi uyguladığı söylenebilir. Bu dönemde Avrupa, küçük krallık, prenslik ve kent devletlerinin oluşturduğu bir karmaşa halindedir. Osmanlı’nın 16. yüzyıla kadar kültürel ve teknolojik açıdan Avrupa’dan ileride olduğu olgusu Batılı düşünürler tarafından da kabul edilmektedir (Kantarıcı, 2020, s. 149).

17. yüzyıldan sonra Osmanlı, bölgesel ve küresel gelişmeler karşısındaki gücünü kaybetmeye başlamıştır ki, bu da “duraklama dönemine” tekabül etmektedir. Bu yeni dönemde Osmanlı modern öncesi dönemi simgelerken, Avrupa dünyanın geri kalan kısmı üzerinde egemenlik kurarak modern çağın sembolü haline gelmiştir. 1071’de Sultan Alparslan’la başlayan ve Fatih Sultan Mehmet döneminden itibaren Batı karşısında sürekli askeri başarılarla pekişen Osmanlı tarihsel anlatısında, 16. yüzyılın son çeyreğinde Viyana’da yaşanan ağır yenilgi, kolektif özdeşleşme alanında ciddi bir narsistik zedelenmeye yol açmıştır. Bu zedelenmenin Karlofça Antlaşması’yla kurumsallaşması ise Osmanlı yöneticileri ve kamuoyu açısından uzun süreli bir kolektif travmanın oluşmasına neden olmuştur. Zira Osmanlı’nın batıya karşı Karlofça travmasının ardında Pasarofça ile çöküşünün öyküsü vardır. Pasarofça’dan sonra batıya karşı daimî zafer psikolojisinin yerini daimî yenilgi psikolojisi almıştır.

İnebahtı Deniz Savaşı ise, 15. yüzyıldan itibaren Hristiyan Avrupa’da bulunan Türklerin yenilmezliği efsanesini yıkmaya yönelik ilk Avrupa başarısı olmuştur. Bu olay Avrupa’daki Türklere karşı öğrenilmiş çaresizlik psikolojisini sona erdirmiştir (Kantarıcı, 2020, s. 150). 17. yüzyılın sonlarına kadar saldırgan reel politik anlayışına dayanan Osmanlı dış politikası, 1699 Karlofça Antlaşması’yla birlikte savunmacı reel politik anlayışa evrilmiştir. Bu dönüşüm, özellikle 1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı’nın yarattığı derin sarsıntıyla kalıcı hâle gelmiştir (Aktaş, 2011, s. 27). Bu dış politika tercihi Türkiye Cumhuriyeti’nin devletler arası hukuka bağlı davrandığı süreçte de etkinliğini korumuştur. Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren Türkiye’de egemen olan düşünsel çerçeve, büyük ölçüde tarihsel kırılmalar ve travmatik deneyimler etrafında şekillenmiş; bu çerçeve, dış dünyaya yönelik kalıcı bir kuşku ve tehdit algısını beslemiştir. Bilgin’e (2005) göre, tüm bu deneyimler sonucunda self-determinasyona bağlı toprak kaybetme, terk edilme ve ayrılma korkusu Türkiye’deki dış ilişkileri belirleyen önemli temalardan olmuştur. Bu korkunun simgesel düğüm noktası olarak Sevr Antlaşması, yalnızca tarihsel bir belge değil; geçmiş kayıpların, dış müdahale deneyimlerinin ve ihanet anlatılarının yoğunlaştığı bir travmatik hafıza nesnesi işlevi görmüştür. Volkan’ın (2005) “seçilmiş travma” kavramıyla ifade ettiği biçimde, geçmişte yaşanan kolektif yaralanmalar, farklı tarihsel bağlamlarda yeniden hatırlanarak güncel siyasal algıyı şekillendirmektedir. Bu bağlamda Sevr deneyimi, geçmişle bugün arasında süreklilik kuran bir tehdit anlatısının temel referansına dönüşmüştür (Karaosmanoğlu, 2009). 1952’deki NATO üyeliğine kadar Sevr Antlaşması ile Anadolu’yu bölme girişimini resmîyete döken büyük güçler korkusu devam etmiştir. Kantarıcı’ya (2020, s. 151) göre, “dış mihrakların ve içerdeki iş birlikçilerinin” Türkiye’yi zayıflatmaya ve parçalamaya çalıştıklarına dair inanç Sevresfobi şeklinde tezahür etmektedir.

Psikolojik açıdan zihnin bilinçdışı bölümü, bireyin davranış ve tutumlarında bilinçli kısmına göre daha büyük etkiye sahiptir. Bilinçdışının etkisinin farkında olan Jung (2025), Freud’dan farklı olarak “kolektif bilinçdışı” kavramını geliştirmiştir (Snowden, 2011). Kolektif bilinçdışı kişisel bilinçdışından farklıdır. Gelişiminin temelini bireysel deneyim oluşturmaz, dolayısıyla bireye özgü kişisel deneyim söz konusu değildir. Kişisel bilinçdışı bir zamanlar bilinçte olmuş ve zamanla unutulmuş ya da bastırılmış içerikleri kapsamaktadır. Ancak kolektif bilinçdışı bireyin bilincinde bulunmamış, kalıtım yoluyla aktarılmış bilinçdışı içeriklerdir. Jung’a (2025, s. 58) göre, kişisel bilinçdışı haricinde tüm bireylerde özdeş olan kolektif, evrensel ve gayrişahsi ikinci bir psişik sistem vardır. Arketip ve hazır kalıplardan oluşan bu sistem ancak zamanla bilinçli kılınabilir. Bir devletin dış politikası da geçmişte edinilen ve kolektif bilinçdışına yerleşen tecrübelerin bir tezahürü olarak kendisini gösterir. Türk toplumunun önemli tecrübelerle yaşadıkları sürecin bilinçdışına yerleşmiş olması Cumhuriyet döneminde dış politikayı şekillendirmiştir. Lozan’da tam çözüme kavuşmayan konularda Birleşmiş Milletlerin İngiliz yanlısı tutumu, Boğazların Montrö’ye kadar uzun bir süre (1918-1936) devletler arası komisyon kontrolünde olması ve Hatay Meselesi gibi konular Batı’ya karşı temkinli bir dış politika izlenmesiyle sonuçlanmıştır. Hatta Birleşmiş Milletlere geç sayılabilecek bir tarihte, 1932, üye olunmasının altında yatan psikolojik sebeplerden biri Batı’ya karşı güvensizliktir (Kantarıcı, 2020, s. 153).

Avrupa yayılcılığı öncesinde Türk kimliğine ilişkin “öteki” tanımı dini referanslarla (Müslüman-Hristiyan karşıtlığı) şekillenirken; yayılcılıkla beraber bu algı, ekonomik ilişkiler ve modern ideolojilerin (sömürgecilik, milliyetçilik) etkisiyle dönüşerek daha karmaşık ve seküler bir yapı kazanmıştır (Poyraz ve Arıkan, 2003, s. 70). Osmanlı’nın Avrupa nazarındaki “öteki” konumu; dinsel farklılıkların yanı sıra, fetih politikaları ve Anadolu’nun fethi gibi Avrupa kolektif belleğinde “seçilmiş travma” yaratan olaylar üzerinden şekillenmiştir. Bu durum, ötekileştirme sürecinin hem dinsel hem de milliyetçi bir zeminde hibrit bir yapı kazanmasına yol açmıştır. Türkiye-AB ilişkileri, medeniyetler arası farklılıkların yarattığı “öteki” algısı nedeniyle toplumsal entegrasyon bariyerlerine takılmaktadır.

Avrupa'nın tahayyülündeki "öteki" imajı, yalnızca diplomatik müzakerelerde değil, toplumsal etkileşimlerin her katmanında belirleyici bir engel teşkil etmektedir. Sosyal psikoloji perspektifiyle analiz edilen bu ilişkiler, doğası gereği kesin ve somut sonuçlardan ziyade, algılar ve kimlikler üzerine inşa edilmiş karmaşık bir yapı sunmaktadır (Avşar, 2019).

Türk–Amerikan ilişkilerinin başlangıcında ana odak, her iki ülke içinde güvenlik olmuş, bu bağlamda ABD'nin güvenliği ticari Osmanlı'nın ise güvenliği askerî amaçlıdır. 19. yüzyılda Osmanlı sürekli toprak kayıpları yaşarken, ABD ise bağımsızlığını kazanarak ağır sanayi hamlesini gerçekleştirmiştir. 1830 yılında ticari olarak başlayıp I. Dünya Savaşı'na kadar devam eden ikili ilişkilerin geneli sınırlı diplomasi olarak tanımlanabilir (Dilmaç, 2020b, s. 510). Ayrıca bu dönemde ABD'nin Osmanlı toprakları üzerinde misyonerlik faaliyetlerini sürdürdüğünü belirtmek gerekmektedir (Cengiz ve Şen, 2021, s. 9). I. Dünya Savaşı ve sonrasında ABD ile ilişkilerde Türklere karşı yaklaşımda bir ön yargı söz konusudur. Atatürk döneminde ise Türkiye, ABD/Batı ile Sovyet Rusya denklemine ABD'ye karşı temkinli bir politika gütmüştür Türkiye II. Dünya Savaşı'nda sıcak çatışma dışında kalmayı başararak kendi menfaati çerçevesinde hareket etmiştir (Dilmaç, 2020b, s. 510). İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyet tehdidine karşı Batı Blok'una eklenen Türkiye, güvenlik stratejisini NATO ekseninde yapılandırmıştır. 1960'lar ve 1970'lerdeki konjonktürel çok boyutlu politika denemelerine rağmen, Batı ile kurulan stratejik ittifak Soğuk Savaş dönemi dış politikasının temel belirleyicisi olmayı sürdürmüştür (Tekin, 2024, s. 35). Ancak bu ittifak içinde Türkiye gerek iç gerekse de dış politikada ABD'ye bağımlı bir konuma gelmiştir. Truman ve Marshall yardımlarını kabul eden Türkiye'nin daha sonrasında NATO'ya da dahil olması ve ABD'nin uydusu haline gelmesi, Uluslararası İlişkilerdeki "Bağımlılık Kuramına" ve psikolojideki "Bağımlılık Kuramına" örnektir (Dilmaç, 2020b, s. 151).

Türk-Amerikan ilişkilerindeki ilk ciddi kırılma, tarihe "Johnson Mektubu" olarak geçen diplomatik kriz ile yaşanmıştır. Bu gelişme hem Türkiye kamuoyunda hem de Kıbrıs Türkleri arasında ilk kez Amerikan karşıtı (Anti-Amerikan) bir retoriğin doğmasına sebebiyet vermiştir; buna karşın Türkiye, Sovyetler Birliği kaynaklı güvenlik endişeleri nedeniyle Washington ile olan müttefiklik bağlarını koruma zarurietini hissetmiştir (Kurban ve Derman, 2015, s. 40). Kıbrıs meselesi dolayısıyla uluslararası arenada maruz kaldığı izolasyonu kırmak isteyen Ankara, 1960'ların ortalarından 1970'lerin sonuna kadar olan süreçte geleneksel çizgisinden saparak çok boyutlu bir dış politika arayışına yönelmiştir (Tekin, 2024, s. 35). Türkiye'nin ABD'ye olan asimetric bağımlılığı, ikili anlaşmaların Parlamento denetimi olmaksızın yürürlüğe konulmasına yol açmış; ancak bu sadık müttefiklik tutumuna rağmen karşılaşılan Johnson Mektubu ve silah ambargosu gibi sert yaptırımlar, ilişkilerde yapısal bir kırılma yaratmıştır (Kurban ve Derman, 2015, s. 41). 1983 yılında Türkiye'de demokratikleşmenin yeniden gerçekleşmesiyle yönetime gelen Özal, ABD ve Batı ile ilişkilerde Menderes döneminin tekrarı şeklinde sayılabilecek tutum sergilemiştir. Psikopolitik açıdan düşünüldüğünde Osmanlı'dan Cumhuriyet'e devam eden yöneticilerin içinde bulunduğu Batıcı yaklaşım, öğrenilmiş çaresizlik olarak değerlendirilebilir. Bu dönemlerde Türkiye'nin Orta Doğu'ya ve komşularına yönelik geliştirdiği politikalar ulusal çıkardan ziyade Batı bloğu ve ABD'nin çıkarlarını korumaktadır. Tansu Çiller ve Demirelli yıllarında farklı olmadığı söylenebilir (Dilmaç, 2020b, s. 512- 513). Öğrenilmiş çaresizliğin teoride kontrol eksikliği olgusuna, travmatik tecrübelerle maruz kalma duygusuna yol açtığı söylenebilir. Önceden travmalara maruz kalan kişiler daha sonrasında yeni başarı ve başarısızlıkta daha düşük olumlu beklenti içine girmiştir. Bu durumda bahsi geçen kişi zamanla yanıt vermektense vazgeçerek travma şokunu kaçınılmaz bir şekilde kabul etmektedir (Kantarıcı, 2020, s. 158).

Paranoid zihniyetin özellikleri ile otoriter ve totaliter zihniyetlerin nitelikleri arasında bazı noktalarda benzerliklerin olduğu düşünülmektedir. Paranoid düşüncenin çoğunlukla otoriter toplumsal eğilimler tarafından desteklendiği görülmektedir. Otoriter zihniyette "ya biz ya onlar" şeklinde bir

ötekileştirmenin hatta şeytanlaştırmanın ortaya çıkması ve düşman yaratılması paranoid düşünce tarzı ile benzerlik göstermektedir. İlişkisel olduğu görülen kolektif paranoyanın salt ve dolayımlanmış bir iktidar ilişkisine dayandığı söylenebilir. Bu iktidar ilişkisi, karşı tarafı domine etmek için kullanılmaktadır (Önderman, 2019, s. 59- 60). Türkiye'nin siyasi kültüründeki Batı karşıtlığı iki ana damardan beslenir. Bu damarlardan ilki, giderek köktendinci bir nitelik kazanan ve Selefî görüşlerle harmanlanan İslamcılıktır. İkincisi ise İslamcı akımlarla çeşitli ideolojik noktalarda kesişen muhafazakâr-milliyetçi dünya görüşüdür. Bu iki bakış açısı, özellikle 1980 sonrası ideolojik değişimlerle birlikte kendini gösteren Türk-İslam sentezi gibi yorumlarda tek bir davranış kalıbına bürünür. Böylece, Batı'ya şüpheykle yaklaşan tutum, Türkiye sağının kültürel belleğinde önemli bir yer edinmiştir (Parlak ve Öztürk, 2018, s. 239).

Türkiye, jeopolitik konumu gereği sistematik bölgesel risklere maruz kalmakta; ulusal çıkarlarını koruma gayesiyle attığı adımlar, zaman zaman müttefiki ABD'nin bölgesel stratejileriyle çıkar çatışması yaşamasına neden olmaktadır. Cengiz ve Şen'in (2021) Türkiye'de yaptığı saha çalışmasına göre, kamuoyundaki tehdit algısı bu gerilimlerle paralellik göstermektedir. Katılımcıların %50,4'ü, Türkiye'nin ulusal güvenliğine yönelik en büyük tehdit kaynağı olarak ABD'yi işaret etmiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu ve ulusal çıkarları nedeniyle ABD ile yaşadığı stratejik fikir ayrılıkları, toplumsal tehdit algısına doğrudan yansımıştır. Araştırma verilerine göre, toplumsal tehdit algısında ikinci sırada İsrail yer almaktadır. Türkiye'nin ne ABD ne de İsrail ile tarihinde doğrudan bir askeri çatışma yaşamamış olması, bu iki aktörün "birinci derece tehdit" olarak kodlanmasını oldukça dikkat çekici kılmaktadır. Dolayısıyla ABD'nin Türkiye açısından birinci tehdit olarak algılanması kimi dönemlerde ona yönelik paranoid algının da yükselmesine sebep olmaktadır. Tüm bunlara ek olarak Trump'ın vize yasağına ilişkin yapılan akademik çalışmada, muhafazakâr basında üretilen söylemlerin, Batı'yı ve modernliği kalıcı bir öteki olarak konumlandığı; bu ötekileştirmenin kimlik inşası ve tehdit algısı üzerinden kurulduğu gösterilmektedir (Parlak ve Öztürk, 2018, s. 274).

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada, 2023 Türkiye genel seçimleri öncesinde yayımlanan köşe yazılarında Batı müdahalesi algısının inşasını çözümlenmek amacıyla nitel içerik analizi ve tematik kodlama yöntemleri benimsenmiştir. Nitel içerik analizi; metinlerdeki aşikâr anlamların ötesine geçerek örtük varsayımları, yinelenen söylemsel örüntüleri ve ideolojik çerçeveleri açığa çıkarma kapasitesi nedeniyle, politik algıların incelenmesinde işlevsel bir araç sunmaktadır. İçerik analizi, sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde veri setlerinden anlamlı ve sistematik çıkarımlar yapılmasına olanak tanıyan, yöntemsel esnekliği yüksek bir araştırma tekniğidir. Başta iletişim bilimleri olmak üzere; siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji ve pazarlama gibi alanlarda, karmaşık metinsel verilerin çözümlenmesinde yaygın olarak tercih edilmektedir (Alanka, 2024).

Nitel içerik analizi; metinlerdeki kavram ve temaların yalnızca sayısal dağılımına değil, bu unsurların barındırdığı derin anlam katmanlarına ve bağlamsal ilişkilere odaklanan yorumlayıcı bir çerçeve sunmaktadır. Sosyal etkileşimin niteliğini doğrudan anlatılar üzerinden deşifre eden bu yaklaşım, verinin ardındaki örtük örüntüleri ve ideolojik kurguları görünür kılmaktadır (Sallan Gül ve Kahya Nizam, 2020, s. 182). White ve Marsh'ın (2006) vurguladığı üzere yöntem, karmaşık metinsel yapıları belirli kodlar aracılığıyla sistematize ederek; istatistiksel verilerin ötesinde, iletişimin yönünü ve inşa edilen gerçekliği derinlemesine anlamlandırmayı mümkün kılan analitik bir disiplin sağlamaktadır. Bu doğrultuda içerik analizi, Krippendorff'un (2018) vurguladığı şekilde, bağlam duyarlı ve yorumlayıcı bir çerçevede ele alınmıştır. Metinler, yalnızca "ne söylendiği" üzerinden değil, aynı zamanda "nasıl söylendiği" ve "hangi ilişkisel anlamlar kurulduğu" üzerinden çözümlenmiştir. Nitel veri setleri üzerinden sistematik örüntülerin (temalar) keşfedilmesi, anlamlandırılması ve raporlanması

süreçlerini kapsayan tematik analiz, sosyal bilimler araştırmalarında yaygın olarak başvurulan temel metodolojilerinden birisidir (Braun ve Clarke, 2021). Bu yöntemin akademik literatürde sıklıkla tercih edilmesinin temel nedeni, yapılandırılmış aşamalardan oluşması ve araştırmacıya takip edilebilir, şeffaf bir uygulama zemini sunmasıdır. Esnek yapısı sayesinde zengin bir veri tanımlama kapasitesine sahip olan bu yaklaşım, karmaşık nitel verilerin belirli izlekler üzerinden kategorize edilmesini ve yorumlanmasını kolaylaştıran analitik bir rehber işlevi görmektedir (Hımız ve Yavuz, 2023).

Verilerin çözümlenmesinde, Braun ve Clarke (2006; 2021) tarafından geliştirilen altı aşamalı tematik analiz protokolü titizlikle takip edilmiştir. Süreç, veri setine derinlemesine aşinalık sağlanmasıyla başlamış; ardından “Batı”, “dış güçler” ve “milli irade” gibi anahtar kavramlar ekseninde birincil kodların oluşturulmasıyla devam etmiştir. Bu kodlar, anlamsal ilişkileri ve analitik tutarlılıkları temelinde rafine edilerek üst temalara dönüştürülmüş ve nihayetinde araştırma soruları ile kuramsal çerçeve bütünlüğünde yorumlanmıştır. Analiz sürecinde tümevarımsal (indüktif) ve tümdengelimsel (dedüktif) stratejiler eş zamanlı olarak işletilmiştir; bu sayede bir yandan verideki doğal söylemsel örüntülerden temalar türetilirken, diğer yandan politik psikoloji literatüründeki “biz/onlar” karşıtlığı ve “politik paranoya” gibi kavramsal araçlar analitik bir rehber olarak sürece dahil edilmiştir.

Çalışmada tematik analiz, yalnızca betimleyici bir tasnif aracı değil, söylemin psikopolitik işlevlerini görünür kılan bir yöntem olarak konumlandırılmıştır. “Batı müdahalesi” söylemi; iç politik konumlanmaları meşrulaştıran, kolektif kimliği pekiştiren ve seçmen davranışını mobilize eden bir anlatı olarak ele alınmıştır. Analiz, medya aracılığıyla yeniden üretilen “sürekli tehdit altında olma” hissinin, politik paranoya literatürü bağlamında nasıl bir anlam dünyası kurduğunu deşifre etmeyi amaçlamaktadır. Sonuç olarak tercih edilen bu metodolojik sentez; seçim sürecindeki müdahale iddialarının yalnızca içerik düzeyinde değil, bir “tehdit inşası” olarak nasıl yapılandırıldığını anlamaya olanak tanıyan bütüncül bir çerçeve sunmaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

2017 Anayasa değişikliğiyle halk oylaması neticesinde Türkiye’nin yönetim modelinin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak değişmesi, yürütme gücünün merkezinde yer alan Cumhurbaşkanlığı makamının politik sahadaki stratejik ağırlığını artırmıştır. Yeni sistem çerçevesindeki ilk seçimler 2018’de icra edilmiş, ikincisi ise 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. 2023 Cumhurbaşkanlığı seçim yarışında Recep Tayyip Erdoğan, Kemal Kılıçdaroğlu, Sinan Oğan ve Muharrem İnce aday olarak yer almıştır. 14 Mayıs tarihinde yapılan oylamanın ilk turunda Recep Tayyip Erdoğan %49,52, Kemal Kılıçdaroğlu %44,88 oy alarak ikinci turda yarışma hakkı kazanmışlardır. Seçimin 28 Mayıs’taki ikinci turunda ise Recep Tayyip Erdoğan, oyların %52,18’ini alarak Kemal Kılıçdaroğlu karşısında galip gelmiş ve yeniden Cumhurbaşkanı seçilmiştir (Subay ve Bakırsoy, 2025).

Bu çalışmada 2023 Yılı Genel Seçimleri sürecinde 1 Ocak 2023 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında seçime Batı müdahalesine ilişkin ana akım gazetelerde ve internette yer alan köşe yazıları incelenmiştir.

Tablo 1. Seçim Sürecinde Batı Müdahalesine İlişkin Köşe Yazıları

Yazar	Gazete	Tarih	Başlık
Nedim Şener	Hürriyet	06.02.2023	MOSSAD, CIA, 7 Şubat FETÖ kumpası ve CHP’li Özgür Özel... Hedef MİT Başkanı Fidan
Zafer Yörük	Duvar	25.03.2023	“Dış Güçler”in tercihi
Ali Sirmen	Cumhuriyet	11.04.2023	NATO’cu çizgiye devam
Fatih Altaylı	Teke Tek	07.05.2023	Dış güç ne zaman dış güçtür?
Nedim Şener	Hürriyet	08.05.2023	Kılıçdaroğlu ve Batı’nın jeopolitik kazançları
Abdülkadir Selvi	Hürriyet	08.05.2023	İstanbul mitingleri seçimin sonucunu gösterir mi?
Hilal Kaplan	Sabah	10.05.2023	The Economist bizim neyimiz olur?
Alper Tan	Stratejik Düşünce Enstitüsü	30.05.2023	Erdoğan’ın Cumhurbaşkanı Seçilmesi Dünyada Nasıl Karşılandı?
Adam McConnel	Anadolu Ajansı	31.05.2023	Türkiye Seçimleri: Batı Medyası Türk Seçmeniyle Karşı Karşıya

Tablo 1’de çalışmada veri olarak kullanılan köşe yazılarının bilgisi verilmiştir. Buna göre çalışmada, Nedim Şener, Zafer Yörük, Ali Sirmen, Fatih Altaylı, Abdülkadir Selvi, Hilal Kaplan, Alper Tan ve Adam McConnel olmak üzere toplamda 9 köşe yazısı incelenmektedir.

Tablo 2. Seçim Sürecinde Batı’nın Müdahalesini İddia Eden Köşe Yazılarının Tematik Kodlaması

Yazar	Söylem Yönelimi	Tematik Odak	Kod	Doğrudan Alıntı
Nedim Şener (06.02.2023) (08.05.2023)	Batı müdahalesi söylemi	Güvenlik ve İstihbarat	Batılı İstihbaratların İç Siyasetle İlişkilendirilmesi	“MOSSAD, CIA ve Türkiye’deki taşeronu FETÖ [...] MİT Başkanı Fidan’ı neden hedef alıyor?”
Abdülkadir Selvi (08.05.2023)	Batı müdahalesi söylemi	Batı Medyası ve Seçim	Batı Medyasının Seçime Müdahalesi	“The Economist’ten Washington Post’a kadar Erdoğan düşmanı yabancı medyaya yanıtını milyonlarla birlikte verdi.”
Hilal Kaplan (10.05.2023)	Batı müdahalesi söylemi	Batı Medyası ve Seçim	Batı’nın İçişlerine Müdahalesi	“Erdoğan gitmeli. Oy ver.’ [...] Ülkemin içişlerine kapaktan müdahale eden bu cüretsizler...”

Alper Tan (30.05.2023)	Batı müdahalesi söylemi	Batı Medyası ve Seçim	Dış destek–milli irade karşıtlığı	<i>“ABD ve Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğu Türkiye’deki Erdoğan karşıtlarını açıktan ve güçlü şekilde desteklediler... Seçimi, ABD ve Avrupa ülkelerinin devirmek için bütün güçlerini ortaya koymalarına rağmen açık farkla Recep Tayyip Erdoğan kazandı.”</i>
----------------------------------	-------------------------	-----------------------	-----------------------------------	--

Tablo 2’de Türkiye’de yapılan 2023 Genel Seçimlerine Batı’nın müdahale ettiğini ve Türk halkının kararını yönlendirmeye çalıştığını iddia eden köşe yazılarının tematik kodlama analizi gösterilmiştir. Batı’nın Türkiye’deki seçim sürecine müdahil olduğu yönündeki söylemi destekleyen köşe yazılarında, Batı medyası ve Batılı siyasal aktörler seçim sonuçlarını etkilemeye çalışan, kasıtlı ve koordineli dış aktörler olarak temsil edilmektedir. Bu metinlerde Batı, eleştirel bir gözlemci konumunun ötesine taşınmakta; niyet, strateji ve amaç atfedilen bütüncül bir “öteki” olarak kurgulanmaktadır. Bu söylemin belirgin örneklerinden biri Nedim Şener’in yazısında görülmektedir. Nedim Şener’in 6 Şubat ve 8 Mayıs 2023 tarihli köşe yazıları, 2023 seçimlerini yalnızca iç siyasal rekabet bağlamında değil, Türkiye’ye yönelik sürekli ve örgütlü bir dış müdahale sürecinin parçası olarak çerçevelemektedir. Bu söylemde muhalefet aktörleri, Batılı medya kuruluşları ve geçmişte yaşanan güvenlik krizleri arasında süreklilik ilişkisi kurulmaktadır. Şener, CHP’li Özgür Özel’in MİT Başkanı Hakan Fidan’a yönelik açıklamalarını, meşru siyasal eleştiri alanının dışına taşıyarak, yabancı istihbarat servisleri ve FETÖ ile aynı tehdit hattı içinde konumlandırmaktadır: *“Göreve geldiğinden bu yana sürekli ve sistematik olarak MOSSAD, CIA ve Türkiye’deki taşeronu FETÖ’den sonra, şimdi de CHP sözcüsü Özel MİT Başkanı Fidan’ı neden hedef alıyor?”* Bu yaklaşım, güncel siyasal tartışmaları geçmişte yaşanan travmatik olaylarla ilişkilendirerek, tehdit algısını tarihsel süreklilik üzerinden yeniden üretmektedir. Nitekim Şener, bu bağlamı güçlendirmek için 7 Şubat 2012 MİT krizine atıfta bulunmaktadır: *“Bunu anlamak için FETÖ’nün, 7 Şubat 2012 MİT müsteşarı ve yardımcılarını tutuklama girişimi olayını incelemek yeterli.”* 8 Mayıs 2023 tarihli yazıda ise tehdit söylemi uluslararası düzleme taşınmakta; Batı medyası, bağımsız aktörler olarak değil, *“Amerikan kurulu düzeninin sesi”* şeklinde tanımlanmaktadır: *“Amerikan kurulu düzeninin sesi olan Washington Post gazetesi, ‘2023’te dünyanın en önemli seçimi Türkiye’de olacak’ başlıklı bir makale yayınlamıştı.”* Benzer biçimde The Economist ve diğer Avrupa dergilerinin Erdoğan karşıtı kapakları, eşzamanlı ve taraflı bir müdahalenin göstergesi olarak sunulmaktadır. Şener, The Economist’in Kılıçdaroğlu lehine kullandığı ifadeleri aktararak Batı’nın artık örtük değil açık bir şekilde taraf tuttuğunu vurgulamaktadır: *“Muhalefetin adayını içtenlikle destekliyoruz.”* Bu söylem bütününde, seçim süreci “biz” (devlet ve iktidar) ile “onlar” (Batı, dış güçler ve onlarla ilişkilendirilen iç aktörler) arasındaki bir mücadele olarak kurgulanmakta; politik psikoloji açısından bakıldığında, belirsizlik dönemlerinde tehdit algısını sadeleştiren ve siyasal kutuplaşmayı derinleştiren bir işlev görmektedir.

Abdülkadir Selvi’nin köşe yazısında Batı medyasına yönelik söylem, doğrudan karşıtlık ve savunma eksenini üzerinden kurulmaktadır. Selvi, Erdoğan’ın Batı medyasına verdiği yanıtı aktarırken şu ifadeleri kullanmaktadır: *“Son dönemlerde üst üste Erdoğan aleyhinde yayınlar yapan The Economist’ten Washington Post’a kadar Erdoğan düşmanı yabancı medyaya yanıtını milyonlarla*

birlikte verdi.” Bu söylemde Batı, yalnızca eleştiren bir aktör değil; karşısında saf tutulması gereken bir dış güç olarak konumlandırılmaktadır.

Hilal Kaplan’ın köşe yazısında ise, Batı medyasının müdahalesi sembolik ve görsel düzeyde ele alınmaktadır. Kaplan, *The Economist*’in kapağını şu sözlerle aktarmaktadır:

“Küreselcilerin borazanı The Economist, kapaktan duyurdu: ‘2023’ün en önemli seçimi: Türkiye ve demokrasinin geleceği.’ Güzel, başka ne var kapakta: ‘Erdoğan gitmeli. Oy ver. Demokrasini kurtar.’ The Economist bununla da yetinmedi; kapağı sabit tweet yaptı, profil üst resmine de ‘Erdoğan gitmeli’ sloganını yerleştirdi.”

Kaplan bu durumu açık bir dış müdahale olarak çerçevelendirerek, Batı medyasını Türkiye’nin siyasal egemenliğini ihlal eden bir aktör olarak tanımlamaktadır: *“Ülkemin içişlerine kapaktan müdahale eden bu cüretsizler, utanmadan bir de ay yıldız kondurmuşlar kapağa; o ay yıldızın, bağımsızlığımızın yegâne sembolü olduğunu bilmeden.”*

Tan, yazının girişinde Batı’nın tutumunu tartışmaya açık bir iddia olarak değil, verili bir gerçeklik olarak sunmaktadır: *“ABD ve Avrupa ülkelerinin büyük çoğunluğu Türkiye’deki Erdoğan karşıtlarını açıktan ve güçlü şekilde desteklediler. Üstelik sadece hükümetleri değil, medyaları da bariz biçimde taraf oldular.”* Bu ifade, Batı’yı heterojen aktörler bütünü olmaktan çıkararak, tekil ve niyet sahibi bir siyasal özne hâline getirmektedir. Politik psikoloji literatüründe bu tür bir söylem, karmaşık uluslararası tepkilerin tek bir amaç etrafında bütünleştirilmesi yoluyla tehdit algısının sadeleştirilmesine işaret etmektedir. Batı’nın bu kapsamlı müdahalesine rağmen seçim sonucunun Erdoğan lehine sonuçlanması, Tan tarafından milli iradenin teyidi olarak yorumlanmaktadır: *“Ama seçimi, ABD ve Avrupa ülkelerinin devirmek için bütün güçlerini ortaya koymalarına rağmen açık farkla Recep Tayyip Erdoğan kazandı.”* Bu çerçevede seçim, yalnızca bir iç siyasal rekabet değil; dış aktörlerin müdahalesine karşı verilen başarılı bir direniş olarak anlamlandırılmaktadır. Böylece “biz” (Türkiye, seçmen iradesi) ile “onlar” (Batı) arasındaki karşıtlık güçlendirilmektedir. Tan, seçim sonrası Batılı medya ve siyasetçilerin açıklamalarını ayrıntılı biçimde aktararak, Batı’nın Erdoğan’ın zaferinden rahatsızlık duyduğunu ve Türkiye’nin yönelimini sorunlu gördüğünü göstermeye çalışmaktadır. Örneğin Alman basınından yapılan şu alıntı: *“Türkiye, Avrupa’ya karşı karar kıldı. Ülke Batı’ya değil, Doğu’ya bakıyor. Erdoğan’ın yeniden seçilmesi, sonu AB’de bitmeyen bir siyasetin onaylanması oldu.”* (FAZ, Nikolas Busse) Bu söylem, Batı’nın Türkiye’yi kendi normatif çerçevesi içinde değerlendirdiği ve seçim sonucunu meşruiyet sorunu üzerinden okuduğu algısını pekiştirmektedir. Köşe yazısında Avrupa siyasetçilerinin açıklamaları da Türkiye’ye yönelik üstten ve yönlendirici bir tutumun göstergesi olarak sunulmaktadır. Manfred Weber’in şu sözleri bu çerçevede aktarılmaktadır: *“Türkiye ile AB üyelik görüşmelerini sonlandırmalıyız... Erdoğan, İsveç’in üyeliğini hemen onaylamalı.”* Bu söylem, Batı’nın Türkiye’ye karşı şart koşan ve talepte bulunan bir aktör olduğu izlenimini güçlendirmektedir. Benzer şekilde Cem Özdemir’in Almanya’daki Türkler ve Türkiye’den gönderilen imamların radikalliği körükleyebileceği iddiası, Batı’nın Türkiye kaynaklı kimlik ve değerleri tehdit olarak algıladığı şeklinde yorumlanabilir.

Tüm bunlar göz önüne alındığında, Batı’nın seçim sürecindeki rolünün köşe yazılarında sistematik biçimde müdahaleci, niyet sahibi ve yönlendirici bir dış aktör olarak inşa edildiği görülmektedir. Politik psikoloji açısından bu söylem, karmaşık siyasal süreçlerin dış aktörlerin kasıtlı eylemleriyle açıklanması eğilimini yansıtmakta; tehdit algısını merkezine alan ve “biz/onlar” ayrımını keskinleştiren bir politik paranoya örüntüsüyle örtüşmektedir.

Tablo 3. Seçim Sürecinde Batı Müdahalesi Söylemine Karşı Çıkan / Eleştiren Köşe Yazılarının Tematik Kodlaması

Yazar	Söylem Yönelimi	Tematik Odak	Kod	Doğrudan Alıntı
Fatih Altaylı (07.05.2023)	Eleştirel	Komple Söylemi	Seçici “Dış Güç” Mantığı	“Erdoğan’ı desteklemediği anda aynı yayın [...] ‘Bu Türkiye üzerine yapılan bir operasyon’dur.”
Ali Sirmen (11.04.2023)	Eleştirel	Emperyalizm Eleştirisi	İktidarın Anti- emperyalizm Çelişkisi	“AKP’nin BOP’un eş başkanlığına talip olması [...] vurgulanan bir gerçektir.”
Zafer Yörük (25.03.2023)	Analitik / Mesafeli	Batı’nın Tutumu	Müdahalenin Ters Etki Riski	“Bu tür beyanların Erdoğan’ın dilinde ‘dış güçler hamasetine’ malzeme olacağıının farkında.”
Adam McConnel (31.05.2023)	Eleştirel	Oryantalizm	Batı Medyasının Üstenciliği	“Batı basını Türk seçmenine tepeden bakıyor.”

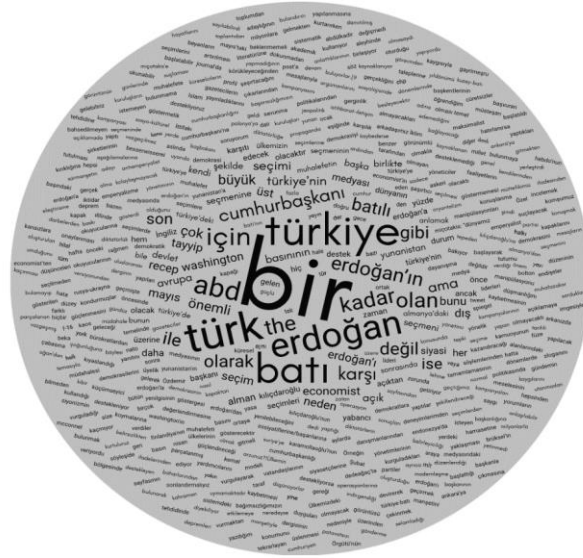
Tablo 3’te 2023 yılı Genel Seçimleri sürecinde Batı müdahalesi söylemine karşı çıkan ve bu söylemi eleştiren köşe yazılarının tematik kodlaması gösterilmiştir. Batı’nın Türkiye’deki seçim sürecine müdahalede bulunduğu iddiasına mesafeli duran köşe yazıları, ortak olarak dış tehdit anlatısının sabit, homojen ve kaçınılmaz bir gerçeklik olarak sunulmasına itiraz etmektedir. Bu metinlerde Batı, tekil ve süreklilik arz eden bir “düşman özne” olmaktan ziyade, bağlamsal olarak farklı tutumlar sergileyen aktörler bütünü şeklinde ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, politik psikolojide tehdit algısının nesnel koşullardan ziyade söylemsel ve bağlamsal olarak inşa edildiği yönündeki genel kabulle uyumludur.

Fatih Altaylı, Batı müdahalesi söyleminin, ilkesel bir tutumdan çok siyasal konumlanmaya göre değişen bir algıya dayandığını vurgulamaktadır. Altaylı’nın ifadesi, dış tehdidin destek–muhalafet ayrımına göre tanımlandığını açık biçimde göstermektedir: “Bir yabancı yayın ya da devlet Erdoğan’ı destekliyorsa Türkiye üzerine bir operasyon ya da dış güç değildir. Ama Erdoğan’ı desteklemediği anda aynı yayın, kişi veya devlet ‘Bu Türkiye üzerine yapılan bir operasyon’ ve bunu yapan da ‘dış güç’tür.” Bu sözler, tehdit algısının sabit bir gerçeklikten ziyade siyasal sadakat ekseninde yeniden kurulan bir söylem olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Batı paranoyasının ortaya çıkması, nesnel kriterlerden ziyade ideolojik tercihlerle ilişkilidir.

Ali Sirmen, Batı karşıtı söylemi tarihsel bağlam içinde değerlendirerek, anti-emperyalist iddiaların siyasal pratikle olan uyumsuzluğuna dikkat çekmektedir. Sirmen’in değerlendirmesi, tehdit anlatısının tarihsel süreklilikten kopuk biçimde yeniden üretildiğini göstermektedir. “Emperyalizme bayrak açmış, antiemperyalist kahraman görüntüsü AKP’ye pek de uymamaktadır... BOP’un eş başkanlığına talip olması ... vurgulanmış bir gerçektir.”

Zafer Yörük, Batılı aktörlerin seçim sürecindeki mesafeli tutumunu, Batı karşıtı söylemin iç siyasette nasıl işlev gördüğüne bağlamaktadır. Yörük'ün şu ifadesi, dış tehdit anlatısının önceden öngörülen ve hesaplanan bir söylemsel araç olduğunu düşündürmektedir: “ABD yönetimi ve genel olarak Batı, herhangi bir eleştirel ifadede bulunmama konusunda çok dikkatli çünkü bu tür beyanların Erdoğan’ın dilinde mazlumluk ve ‘dış güçler’ hamasetine malzeme olacağına farkında.” Bu alıntı, tehdit algısının yalnızca algılanan değil, stratejik olarak seçim dönemlerinde iktidar kanadını güçlendirmek için dolaşıma sokulan bir strateji olduğuna işaret etmektedir.

Adam McConnel, Batı basınının Türkiye seçimlerine yönelik sert ve küçümseyici tutumunu açıkça eleştirmekle birlikte, bunu her şeyi belirleyen bir dış müdahale planı olarak değil, oryantalist ve kibirli bir bakışın ürünü olarak değerlendirmektedir: “Batı basınının Türkiye seçimlerini selamladığı saldırgan, olumsuz, hatta nefret dolu haber dalgası ... oryantalizm, şovenizm, ırkçılık, siyasi çıkarlar, kibir, korku, kötü niyet ve cehaletle açıklanabilir.” Bu değerlendirme, Batı’yı eleştiren fakat paranoyak bütünlük atfından kaçınan bir söylemsel pozisyona işaret etmektedir.

Şekil 1. Köşe Yazılarına İlişkin Kelime Bulutu

Batı'nın seçim sürecine müdahalesi söylemini destekleyen köşe yazıları ile bu söyleme eleştirel yaklaşan yazılar karşılaştırıldığında, Şekil 1'de görüldüğü üzere, her iki grupta da “Batı”, “Türkiye”, “Erdoğan” ve “Türk” kavramlarının ortak bir söylemsel merkez oluşturduğu görülmektedir. Bununla birlikte, müdahale söylemini destekleyen metinlerde Batı, çoğunlukla kasıtlı, örgütlü ve yönlendirici bir aktör olarak inşa edilirken; eleştirel metinlerde bu söylemin araçsallaştırıldığı, iktidar tarafından siyasal mobilizasyon amacıyla kullanıldığı vurgulanmaktadır. Destekleyici söylemde Batı medyası ve Batılı siyasi aktörler dış tehdit kaynağı olarak sunulurken, karşıt söylemde “dış güçler” anlatısının iç politikada meşruiyet üretici bir işlev gördüğü öne çıkarılmaktadır. Bu farklılaşma, aynı kavram setinin zıt anlamlandırmalarla yeniden üretildiğini göstermektedir.

6. SONUÇ

Bu çalışma, 2023 Türkiye Genel Seçimleri sürecinde yayımlanan köşe yazılarında Batı'ya yönelik politik paranoyanın nasıl kurulduğunu ve buna karşı geliştirilen söylemsel itirazları birlikte ele almıştır. Bulgular, köşe yazılarında Batı'nın kimi metinlerde Türkiye'nin iç siyasal süreçlerine doğrudan müdahale eden, seçim sonuçlarını yönlendirmeye çalışan ve süreklilik arz eden bir tehdit olarak temsil edildiğini; kimi metinlerde ise bu tür yorumların abartılı, işlevsel ya da araçsal bir söylem üretimi olarak sorgulandığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, Batı müdahalesi anlatısının tekil ve homojen bir

söylem alanı oluşturmadığını, aksine medya içinde karşıt anlamlandırma çerçevelerinin bir arada var olduğunu ortaya koymaktadır.

Batı müdahalesini kabul eden köşe yazılarında, Batı çoğunlukla bütüncül ve niyet sahibi bir fail olarak sunulmakta; Batılı medya kuruluşlarının, devletlerin ve uluslararası aktörlerin ortak bir amaç doğrultusunda hareket ettiği ima edilmektedir. Bu söylem, Hofstadter'in (1964) politik paranoya tanımında vurguladığı üzere, siyasal gelişmeleri "son derece örgütlü ve kötü niyetli düşmanların kasıtlı planları" üzerinden açıklayan bir düşünme biçimiyle örtüşmektedir. Seçimler bu bağlamda demokratik bir rekabetten ziyade, dış güçlerin yön verdiği bir müdahale alanı olarak çerçevelenmektedir. Buna karşılık Batı müdahalesi anlatısını reddeden ya da sorgulayan köşe yazılarında, Batı'nın seçim sürecine yönelik tutumunun çoğunlukla temkinli, dolaylı ya da sembolik düzeyde kaldığı vurgulanmaktadır. Bu köşe yazılarında Batılı aktörlerin açık müdahaleden bilinçli olarak kaçındıkları, zira böyle bir müdahalenin iktidar söyleminde "dış güçler" anlatısını besleyeceğinin farkında oldukları ifade edilmektedir. Ayrıca söz konusu söylemi eleştiren metinler, bu tehdit anlatısının iktidar tarafından iç siyasal sadakati güçlendiren bir araç olarak kullanıldığını ileri sürmektedir. Böylece Batı karşıtı söylem, bu yazılarda gerçek bir tehditten ziyade, iç siyasette mobilizasyon ve meşruiyet üretme amacıyla kullanılan bir araç olarak yorumlanmaktadır. Her iki durumda da Batı, yalnızca dış politika aktörü değil, iç siyasal kimlik inşasının merkezî bir unsuru hâline gelmekte; seçim süreci, "biz"i koruma ve "onlar"a karşı teyakkuz halinde olma çağrısı üzerinden anlamlandırılmaktadır. Bu bağlamda Batı paranoyası, yalnızca irrasyonel bir korku değil, belirsizlik dönemlerinde siyasal anlam üretimini düzenleyen psikopolitik bir mekanizma olarak işlev görmektedir. Bu karşıt söylemler birlikte değerlendirildiğinde, Batı'ya yönelik politik paranoyanın mutlak ve sorgulanamaz bir anlatı olmadığı; ancak seçim dönemlerinde güçlü bir açıklayıcı çerçeve olarak dolaşıma sokulduğu görülmektedir. Volkan'ın (2005) büyük grup psikolojisi yaklaşımı açısından bakıldığında, Batı figürü, müdahale söylemini benimseyen metinlerde kolektif kaygıların ve tarihsel güvensizliklerin yansıtıldığı bir "dış öteki" işlevi görürken; bu söylemi kabul etmeyen metinlerde ise söz konusu paranoyanın kendisi eleştirel bir nesne haline gelmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Batı'ya yönelik politik paranoyanın Türkiye'de seçim dönemlerinde güçlü ve etkili bir söylem üretme kapasitesine sahip olduğunu, ancak bu söylemin medya alanında mutlak bir hegemonya kurmadığını ortaya koymaktadır. Batı müdahalesini kabul eden ve reddeden söylemler arasındaki bu gerilim, siyasal gerçekliğin nasıl anlamlandırıldığına dair temel bir mücadele alanını temsil etmekte; politik paranoyanın hem üretildiği hem de tartışmaya açıldığı bir söylemsel zemin oluşturmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Research Problem: In contemporary Turkish political discourse, especially during election periods, the "West" is frequently constructed not merely as an external actor but as a persistent, covert, and hostile force intervening in domestic politics. During the 2023 general elections, this perception intensified through media commentaries portraying Western governments, media outlets, and institutions as coordinated agents attempting to manipulate electoral outcomes. This study investigates how political paranoia directed toward the West is discursively produced and normalized within media texts. Rather than approaching these narratives as isolated claims or strategic exaggerations, the research problem centers on understanding how the West is framed as an omnipresent conspiratorial actor and how this framing restructures political reality. The main question guiding the study is how Western actors are positioned within a paranoid interpretive framework that transforms electoral competition into a struggle against foreign intrusion and national betrayal.

Literature Review: The theoretical foundation of this study is grounded in Hofstadter's (1964) concept of the "paranoid style" in politics, which describes a mode of political interpretation characterized by hyper-suspicion, moral polarization, and the attribution of political developments to vast and intentional conspiracies. In this framework, external enemies are imagined as exceptionally powerful, persistent, and unified, making them particularly suitable symbols for Western intervention narratives. This approach is especially relevant for analyzing how the West is constructed not as a plural and fragmented entity but as a monolithic force with a singular hostile agenda. Volkan's (2005) large-group psychology further elucidates how collective identities under perceived threat externalize anxiety by projecting danger onto symbolic others. In this context, the West functions as a historical and psychological "chosen enemy," enabling the consolidation of in-group cohesion and the moral justification of political positions. Paranoid narratives toward the West thus operate as mechanisms of meaning-making that link past traumas, historical grievances, and contemporary political struggles. Methodologically, the study employs thematic analysis and qualitative content analysis to examine how paranoia toward the West is articulated in media discourse.

Methodology: Krippendorff's (2018) content analysis framework provides the basis for identifying latent meanings and ideological patterns within texts, while Braun and Clarke's (2006; 2021) six-phase thematic analysis model guides the systematic coding and theme construction process. This methodological combination allows for an analysis of how Western actors are repeatedly associated with manipulation, orchestration, and hidden intent across different commentaries.

Result and Conclusion: The findings reveal that paranoia toward the West constitutes a central organizing principle of election-period political discourse rather than a marginal or episodic narrative. Western media, governments, and institutions are consistently framed as coordinated actors seeking to influence Turkey's political future, thereby transforming the election into a site of geopolitical confrontation. This paranoid framing delegitimizes domestic opposition by associating it with foreign agendas and redefines democratic contestation as resistance against external domination. By integrating the paranoid style framework with large-group psychology and thematic content analysis, the study demonstrates how the West is discursively constructed as a permanent threat within political imagination. Ultimately, the research underscores that political paranoia toward the West is not merely reactive but actively shapes how political reality, sovereignty, and national identity are understood during critical electoral moments.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: Yazar, çalışmanın tamamına katkı sunmuştur.

Çıkar Beyanı: Yazar ya da herhangi bir kurum/ kuruluş arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: The author declare that the ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the event of a contrary situation, the Journal of Public Administration and Policy has no responsibility and all responsibility belongs to the author of the study.

Author Contributions: The author has contributed to all parts and stages of the study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors and/or any institution.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. W., Frenkel-Brunswik, E., Levinson, D. J. ve Sanford, R. N. (1950). *The authoritarian personality*. New York: Norton & Company.
- Aktaş, A. (2011). Güvenlikleştirme yaklaşımı ve Türkiye'nin ulusal güvenlik anlayışındaki dönüşümü. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 7-47.
- Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64-84. <https://izlik.org/JA92LL24LY>
- Alexander, J. C. (2004). Toward a theory of cultural trauma. J. C. Alexander ve R. Eyerman (Ed.), In *Cultural trauma and collective identity* (p. 1-30). Berkeley, CA: University of California Press.
- Arslanoğlu, K. (2005). *Politik psikiyatri: Yanılmanın gerçekliği*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Avşar, B. (2019). *Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin psikopolitiği: Tarihsel öteki-biz algısı*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Yayınları.
- Berke, J. H., Pierides, S., Sabbadini, A. ve Schneider, S. (1998). General introduction. J. H. Berke (Ed.), In *Even paranoids have enemies* (p. 1-12). London: Taylor & Francis.
- Bilgin, P. (2005). Turkey's changing security discourses: The challenge of globalisation. *European Journal of Political Research*, 44(1), 175-201.
- Blum, H. (1994). *The tyranny of malice: Exploring the dark side of character and culture*. London: Simon and Schuster.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V. ve Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. London: SAGE.
- Cengiz, M. F. ve Şen, O. (2021). Ülke imajı bağlamında Türkiye'de Amerika Birleşik Devletleri imajı üzerine bir analiz. *İletişim ve Diplomasi*, 6, 3-27. <https://doi.org/10.54722/iletisimvediplomasi.1015573>
- Dilmaç, A. (2020a). Bireyden topluma toplumdaki bireye: "Kolektif Hafıza". Ş. Kantarcı (Ed.), *Politik psikoloji boyutuyla Türk dış politikası (1923-2000)* içinde (s. 87-114). Ankara: Nobel Yayınları.
- Dilmaç, A. (2020b). Türk-Amerikan ilişkilerinde Pandora'nın kutusunu açmak. Ş. Kantarcı (Ed.), *Politik psikoloji boyutuyla Türk dış politikası (1923-2000)* içinde (s. 465-518). Ankara: Nobel Yayınları.
- Freud, S. (1911). *Psycho-analytic notes on an autobiographical account of a case of paranoia*. Standard Edition, 12, 3-79. London: Hogarth Press.
- Freud, S. (1961). *The ego and the id* (J. Strachey, Trans.). New York: W. W. Norton & Company.
- Hepkon, H. (2022). *Komple teorileri tarihi*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Hımız, G. ve Yavuz, A. (2023). Yansıtıcı tematik analiz: Bir doktora tez çalışması örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(2), 388-408. <https://doi.org/10.17244/eku.1300330>

- Hofstadter, R. (1964). The paranoid style in American politics. *Harper's Magazine*.
- Jung, C. G. (2025). *Arketipler ve kolektif bilinçdışı*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Kantarıcı, Ş. (2020). Osmanlı/Türk dış politikası: 'Statükocu' yapı ve 'batıcı' eksen yaklaşımının psikopolitiği üzerine bir deneme. Ş. Kantarıcı (Ed.), *Politik psikoloji boyutuyla Türk dış politikası (1923-2000)* içinde (s. 139-162). Ankara: Nobel Yayınları.
- Karaosmanoğlu, K. (2019). *Komplot teorileri: Disiplinlerarası bir bakış* (1. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Kristeva, J. (1982). *Powers of horror: An essay on abjection* (L. S. Roudiez, Trans.). New York: Columbia University Press.
- Kurban, V. ve Derman, G. S. (2015). Türkiye'nin SSCB ve ABD ile ilişkileri (1960-1980). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 19-46.
- Liu, W. (2021). Pandemic paranoia: Toward a reparative practice of the global psyche. *Psychoanalysis, Culture & Society*, 1-15.
- Mirowsky, J. ve Ross, C. E. (1983). Paranoia and the structure of powerlessness. *American Sociological Review*, 48(2), 228-239.
- Moskovici, S. (1996). Yabancı parmağı-komplot zihniyeti (H. Harlak, Çev.). *Birikim*, 90, 45-59.
- Önderman, M. (2019). *Türkiye'de paranoid ethos* (2. baskı). İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Pfahl-Traugher, A. (2002). 'Bausteine' zu einer theorie über "Verschwörungstheorien": Definitionen, erscheinungsformen, funktionen und ursachen. H. Reinalter (Ed.), *Verschwörungstheorien: Theorie-geschichte-wirkung* içinde. Innsbruck: Studien Verlag.
- Poyraz, T. ve Arıkan, G. (2003). Avrupa-Türkiye ilişkileri ve dönemsel olarak değişen "öteki" tanımları. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2).
- Preti, A. ve Cella, M. (2010). *Paranoia in the "normal" population*. New York: Nova Publishers.
- Resnik, S. (1998). Being in a persecutory world: The construction of a world model and its distortions. J. H. Berke (Ed.), In *Even paranoids have enemies* içinde (p. 16-35). London: Taylor & Francis.
- Robins, S. R. ve Post, J. M. (2001). *Politik paranoya: Nefretin psikopolitiği* (İ. Kurmuş, Çev., 1. baskı). İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- Sallan Gül, S. ve Kâhya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 181-198. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803182>
- Sarıbay, A. Y. (2012). *Demokrasinin sosyolojisi: Çoğunlukçuluk ve çoğulculuk arasında Türkiye* (1. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Schmitt, C. (2007). *The concept of the political* (G. Schwab, Trans.). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Sedgwick, E. K. (2003). *Touching feeling: Affect, pedagogy, performativity*. Durham: Duke University Press.
- Snowden, R. (2011). *Jung: Kilit fikirler*. İstanbul: Optimist Yayınları.

- Subay, Ö. Ö. ve Bakırsoy, Ş. (2025). 2023 Genel seçimleri cumhurbaşkanı adaylarının Instagram hesaplarının söylem-tarihsel yaklaşım stratejileriyle incelenmesi. *İletişim Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 221-236.
- Tekin, F. (2024). Türkiye'nin güvenlik paranoyasının dönüşümünün tarihsel süreci üzerine bir değerlendirme. *INTPOLSEC*, 32-38.
- Volkan, V. D. (1997). *Bloodlines: From ethnic pride to ethnic terrorism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Volkan, V. D. (2005). *Körü körüne inanç: Kriz ve terör dönemlerinde geniş gruplar ve liderleri*. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- White, M. D. ve Marsh, E. E. (2006). Content analysis: A flexible methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45.